

FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE

Budapest. — 1946. 5. sz. Genthon István: *A békebeli Pest regényéről*. A *Boldogult úrfikoromban* újszempon्तú értékelése, bár nem osztjuk azt a fel fogását, hogy „Krúdy többi regényét egyáltalán nem becsülöm úgy, mint ma napság, kősei felfedeztetése idején illenek“; elég ha a *Hét bagolyra*, az *N. N.-re* vagy a *Napraforgóra* emlékezünk vissza. — 6. sz. Rubinyi Mózes: *Pesti Múza*. A főváros mint költőink ihletője. — 10. sz. Scheiber Sándor: *József Attila nyolc ismeretlen verse*. Adalékok a költő kritikái kiadásához.

Egyetemes Philologiai Közlöny. — 1946. Waldapfel József: *A krakkói egyetem s a magyar és lengyel szellemi élet kapcsolatai a renaissance korában*. Történelmi, szellemtörténeti és irodalmi kapcsolatok a humanizmus korában. A tanulmány egy „idegennyelvű kiadvány részére készült, amely a németektől leigázott Lengyelország külföldi barátaiban igyekezett volna Magyarország iránt érdeklődést kelteni“. — 1947. májusi sz. Moholi-Ernust Johanna: *A humanista levél*. A humanista epistola műfaját vizsgálja tartalmi és formai szempontból, különös tekintettel a magyar humanista levélírókra. — Turóczy-Trostler József: *A „Holdvilágos éj“*. Képzettörténeti tanulmány. Vörösmarty mesenovellájának európai tárgy történeti, szellemtörténeti kapcsolatait, hátterét adja. „Vörösmarty a ‚Csongor és Tünde‘ esztendejében írta a ‚Holdvilágos éj‘-et. Talán felocsudva a csoda és ünnepek igazságából s önállósítva a Balga világát, varázsröntő paródiának szánta a mesét.“ — Tési Edit: *Az utolsó magyarországi latin eposz*. Wégh Imre *Pugna ad moenia Novaroe 23 Martii, 1849* címen 1856-ban Vicenzában megjelent „carmen epicum“ának ismertetése.

Egyháztörténet. — 1945. 1—4. sz. Szimonides Lajos: *A „debreceni biblia“ viszontagságai és elnyomása*. Komáromi Csipkés György magyar bibliafordításának cenzúratörténeti sorsát tisztázza az ügyre vonatkozó iratok összefüggő sorozata alapján.

Embernevelés. — 1946. 3—4. sz. Keresztúry Dezső: *Az új magyar irodalom szelleme*. „A magyar nemzeti érzés türelmetlen tettvágy és halálos kétségbeesés között hullámzik, egyik legfeltűnőbb vonása éppen erős affektivitása. Ezért nyilatkozik meg legtisztábban és legteljesebben a líra területén. Talán nagyzásnak tetszik s éppen a dolog természete szerint nehezen bizonyítható, de valóság, hogy a magyar líra, a legmodernebb is, bátran állhatja a versenyt bármely népével, a legnagyobbakkal is.“ — Vajthó László: *Magyar irodalomtanításunk jövője*. — Kenyeres Imre: *Új irodalomszemlélet*. — Tóth Bó: *A középiskolai magyar irodalomtörténettantás reformja*. Évi jelentőségű tanulmányok az irodalmi oktatás jelen és jövő feladatairól. — 5—6. sz. Kovalovszky Miklós: *Egy írói számadás tanulságai*. Márai Sándor *Naplójának* pedagógiai szempontú bemutatása.

Irodalom. — Tudomány. — 1946. 6. sz. Koulós Aladár: *Az orosz irodalom útja Magyarországon*. A kérdés vázlatos áttekintése, az irányok megjelölése.

Irodalomtörténeti Közlemények. — 1944—45. 2. sz. Viszota Gyula: *Szelchenyi Önismeret c. műve*. A nagy „töredék“ külső és belső története. — *Szemere Miklós levelei Erdélyi Jánoshoz*. (2.) 1841—1865 közötti levelezés. — *Pótlás a Kazinczy-levelekhez*. Kazinczynak Budai Ezsaiáshoz címzett,

1812. II. 24-én kelt levele. — *Ismeretlen Amade-nyomtatvány*. A Nepomuki Szt. János tiszteletére írt latin himnusz (1759) magyar változatának kiadása. — Könyvismertetések. — Irodalomtörténeti repertórium.

Janus Pannonius. Rivista trimestrale humanistica dell'Accademia d'Ungheria in Roma. — 1947. 1. évf. 1. sz. Kardos Tiberio: *Caratteri ed aspetti dell'Umanesimo ungherese*. A magyar humanizmus lényegének rövid összefoglalása, melyet a mai humanista érületű és műveltségű írókra való kitekintés zár be. — Berkovits Elena: *La miniatura ungherese nel periodo degli angioini*. Az Anjou-kori magyar miniatúrájának eredményekben gazdag összefoglalása.

Magyar Nyelv. — 1945. 1—5. sz. Rubinyi Mózes: *Vajda János nyelvtéhez és stílusához*. Új adatok Vajda Összes Műveinek első gyűjteményes kiadása (1944) alapján. — Pais Károly: *Realizmus mint stílusjelenség Kisfaludy Sándor költészetében*. Kisfaludy Sándor „realizmusa“ tájnyelvi szavakkal tarkított költői fogalmazásában nyilvánul meg. — 1946. 1—5. sz. Deme László: *Kosztolányi Dezső, az elméleti és gyakorlati nyelvtisztító*. A költő nyelvvédő munkásságáról.

Magyarosan. — 1945—46. Kovalovszky Miklós: *Olvasóinkhoz*. „Célunk és elvünk nem a kicsinyes, bogarászási nyelvészködés, szavaknak gombostűre szúrása, hanem a helyes, tágabb értelmezésű nyelvművelés.“ — Hegedűs Zoltán: *Kosztolányi Dezső*. „Nyelvészeti kérdésekben okos műkedvelő, de mint író komoly tudósa a nyelvnek.“ — Horváth János: *Egyetemi hallgatók magyar irodalomtörténeti dolgozatairól*. (1.) Megszívlelni való tanácsok: az új gondolatot új bekezdéssel indítsuk el, óvakodjunk a fölösleges jegyzeteléstől, utóbbi különösen a szöveg zavartalan olvasását akadályozza. A jegyzet-halmozás mániájára: „Végre is a szöveg olvasni való, állítsa hát össze úgy a szerzője, hogy olvasmány legyen, s ne hártsa át az olvasóra az ő elpotyogtatott adatai értelmes összeszedését. Ha pedig már jegyzet kell, akkor valamely nyugvópont-hoz, bekezdés vagy legalább mondat végéhez függesszük a reáutaló számot vagy csillagot; ne ráncigáljuk az olvasó pillantását, amely sormentében szeret haladni, minden mondat közepén felülről lefelé is, gondolkozását is hasonló ugrándozásra kényszerítve. A jegyzetes ember két szájjal beezél, az egyikkel minduntalan belekotyog a másiknak a szavába. Talán azért is válik idegessé, aki sok ilyenfajta szöveget olvas.“ Elég gyakori hibák: irodalmi művek címeinek a szövegbe tudálékos pongyolással történő fűzése, iskolás szabályokhoz (bevezetés, tárgyalás, befejezés) mindenáron való göröcsös ragaszkodás: „bevezetést, befejezést akár sohse lássak!“ — „Valóságos rákfenéje a dolgozatoknak a tartalomelmondás“, mert „a tartalom nem öncél s ha elmondom... alkalmi rendezéssel kell elmondanom. Ha az író jellemzési módját akarom megvilágítani vele, más elrendezéssel adom elő, mintha a szerkezetét, cselekvényét, korrajzát, lélektanát, világképét, irányzatát, elbeszélő modorát veszem célba...“ — „Nem tudnak megszabadulni a tankönyvtől, nem igyekeznek saját olvasmányaik alapján képet alkotni egy-egy íróról.“

Revue d'Histoire Comparée. — 1946. 3—4. sz. Hazard, Paul: *André Ady, poète et européen*. Adyról és költészetének európai kapcsolatairól. A párizsi Magyar Intézet megbízásából Ady fordításaihoz készített bevezető tanulmány.